УДК 639.3:338.43(100)(477)

Різник В. В. *здобувач другого (магістерського) рівн вищої освіти 1-го рок унавчання спеціальності 207 «Водні біоресурси та аквакультура»*
Мовчун С. В. *к.е.н., доцент*
Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ, Україна)

МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА ВИРОЩУВАННЯ ЦІННИХ АКВАКУЛЬТУР: ПРИКЛАД ДЛЯ УКРАЇНИ

Сьогодні зростання попиту на якісні білкові ресурси, а також виснаження природних запасів риби спонукають до активного розвитку аквакультури як одного з найперспективніших напрямів агровиробництва у світі. Україна, маючи сприятливі кліматичні умови та значний водний потенціал, не є виключенням у цьому питанні, так як має можливість впроваджувати кращі міжнародні практики вирощування цінних видів водних біоресурсів [1].

Зазначимо, що лідером з вирощування та експорту рибної сировини та цінних об’єктів аквакультури є Норвегія, наступними – Китай, Ісландія та США [2]. Водночас цікавим є досвід вирощування цінних аквакультур й у інших

країнах, серед яких Індія, В'єтнам, Японія, Франція, Польща, Канада, Ізраїль та Чилі, табл. 1.

Таблиця 1

Порівняльна таблиця міжнародного досвіду цінних аквакультур

Країна	**Основні вирощувальні види**	**Технології**	**Особливості моделі**	**Корисне для України**
1	2	3	4	5
Норвегія	Атлантичний лосось	Морські садки, цифровий моніторинг, контроль біобезпеки	Державна підтримка, жорсткі екостандарти, експортна модель	Високотехнологічні підходи до вирощування риби, експортна орієнтація
Китай	Тилапія, карась, короп	Полікультура, інтенсивне ставкове вирощування	Інтеграція з с/г, низькі витрати, державні субсидії	Розвиток систем полікультури, підтримка малих фермерів
Індія, В'єтнам	Креветки	Відкрите ставкове вирощування, кооперація	Експортна модель, залучення дрібних виробників	Розвиток креветкових форм у південних регіонах України
США, Канада	Лосось, тилапія, окунь	RAS (рециркуляційні системи), контрольований клімат	Мінімізація впливу на природу, незалежність від клімату	Впровадження RAS на півдні, а також в містах України
Польща	Короп	Ставкове рибництво, модернізація	Євросертифікація, доступ до грантів	Залучення інвестицій з ЄС, використання ставків
Ізраїль	Тилапія, морський окунь	Широке використання RAS в посушливих зонах, біофільтрація	Аквакультура в умовах нестачі води, наукова підтримка	Впровадження в посушливих областях (Херсонщина, Миколаївщина)
Чилі	Лосось (атлантичний кохо)	Морські ферми, автоматизація	Масштабне виробництво, кліматична адаптація	Модель морського рибництва для чорноморського узбережжя

Проаналізував дані таблиці відмітимо, що кожен приклад є доречним для його часткової адаптації та використання в Україні з урахуванням її природно-кліматичних особливостей. Водночас зазначимо, що в усіх розглянутих країнах держава приймає активну участь щодо підтримки й стимулювання малого підприємництва, що займається розвитком аквакультури. Разом з цим невід'ємною складовою успіху є наукова складова з використанням новітніх технологій та елементів екологічної сертифікації, що відповідають міжнародним стандартам біобезпеки.

Повертаючись до лідера вирощування атлантичного лосося – Норвегії акцентуємо увагу на тому, що основу сировинної бази її рибного господарства складають три основні компоненти: 1) морське рибальство; 2) аквакультура атлантичного лосося та райдужної форелі; 3) рибальство на внутрішніх водоймах [3]. Географічне положення країни відіграє вагому роль у використанні контрольованого вирощування риби в садках. Цей метод вважають одним із перспективних напрямів аквакультури, що активно розвивається у світі останніми роками, він використовується як у прісноводних водоймах (озерах, водосховищах, лиманах, річках тощо), так і в захищених морських ділянках.

У світовій практиці існує кілька моделей садків — від простих конструкцій до сучасних інженерних рішень зі сталевими платформами та автоматизованими системами годівлі [3]. До переваг садкової аквакультури відносять: економічність, ефективність використання водних ресурсів, можливість високої щільності посадки, мінімальні потреби в площі та капіталовкладеннях [3].

На відміну від ставкових або басейнових господарств, садкові системи забезпечують природний водообмін, що знижує енерговитрати та підвищує ефективність виробництва [3]. Їх легше обслуговувати, контролювати процес годівлі та стан риби. Водночас садки потребують захисту від браконьєрства та природних пошкоджень [3].

Розвиток садкової аквакультури передбачає використання високоякісних кормів, моніторинг параметрів водного середовища (температура, pH, вміст кисню), а також проведення профілактичних заходів для запобігання хворобам [4]. Садки можуть бути стаціонарними або плавучими — залежно від умов водойми та кліматичних характеристик. Зокрема, понтонні, секційні та автономні конструкції мають широке застосування у світі [3].

Для ефективного використання садкових систем необхідно обирати риб, які відповідають певним критеріям: швидкий ріст, здатність до споживання штучних кормів, хороша адаптивність до умов утримання, здатність до статевого дозрівання у неволі, відповідність до сольового та температурного режиму. Найбільш придатними видами для садкового вирощування є райдужна форель, сталевоголовий лосось, атлантичний лосось, кижуч, лаврак, дорадо, а також осетрові та камбалові види [4]. В Україні перспективними видами для вирощування в садках є короп, райдужна форель, американський сом, осетрові та інші види риб [5].

Отже, аналіз міжнародного досвіду демонструє, що аквакультура може стати джерелом економічного зростання зайнятості в сільській місцевості та гарантією продовольчої безпеки. Для України важливим є формування сприятливих умов для масштабування цього напряму із урахуванням екологічної стійкості та ринкових вимог.

Список використаних джерел:

1. European Commission. Norway: Fisheries and aquaculture. https://ec.europa.eu
2. Statistics Norway. Aquaculture statistics. https://www.ssb.no

3. European Commission. Norway: Fisheries and aquaculture. https://ec.europa.eu

4. Світюк, О. П. (2020). Інноваційні технології у прісноводній аквакультурі. Технології та засоби механізації сільськогосподарського виробництва, 28(3), 145–149.

5. Міністерство аграрної політики та продовольства України. Стратегія розвитку аквакультури до 2030 року. 2020.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Факультет аграрного менеджменту
(кафедра виробничого та інвестиційного менеджменту)
Гуманітарно-педагогічний факультет
(кафедри соціальної роботи та реабілітації)
Purdue University (USA)
Fater Academy of India (India)
Національний університет «Запорізька політехніка»
НТУ «Дніпровська політехніка»

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
IX МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, АСПІРАНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ «РОЛЬ МОЛОДІ У РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ»

15-16 квітня 2025 р.
Київ, онлайн, Zoom

Роль молоді у розвитку АПК України [Електронний ресурс]**:** зб. матеріалів IX міжнар. наук.-практ. конф. (15-16 квітня 2025 р.). Київ: НУБіП України, 2025. 362 с. PDF-формат; мережеве видання; інституційний репозитарій.

КОНФЕРЕНЦІЯ ПРОВЕДЕНА В РАМКАХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПРОЄКТУ МОДУЛЬ ЖАНА МОНЕ «ПРАКТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ІНКЛЮЗІЇ В ЄС» ЗА ПІДТРИМКИ ЕРАЗМУС+, 101127466 – EPSEI – ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the authors only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Рекомендовано до друку Вченою Радою факультету аграрного менеджменту (протокол № 11 від 19 травня 2025 року)

Збірник укладено за матеріалами IX міжнародної науково-практичної конференції «Роль молоді у розвитку АПК України». Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямами роботи конференції.

Видання розраховано на науковців, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

The collection is based on the materials of the V International Scientific and Practical Conference "The Role of Youth in the Development of AIC of Ukraine", conducted by the Faculty of Agrarian Management and the Faculty of Humanities and Education of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. The content of the sections is synchronized with the main directions of the conference.

The publication is designed for scientists, teachers, graduate students, students.

Редакційна колегія:

Шинкарук Л.В., д. екон. наук, проф., член-кореспондент НАН України (голова); Дєліні М.М., д. екон. наук, професор; Прушківська Е. В., д. екон. наук, професор; Сопівник І.В., д. пед. наук, доцент, завідувач кафедри соціальної роботи та реабілітації; Супрун Д.М., д. пед. наук, професор; Осадченко І.І., д. пед. наук, професор; Власенко Т.О, к. екон. наук, доцент, звідувач кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту; Алексеєва К.А., к.наук з держ. упр., доцент; Гаврилюк В.П. к.екон. наук, доцент; Дергач А.В., к.наук з держ. упр., доцент; Лобунець Т.В., к. екон. наук, доцент; Чемодуров О.М., к. екон. наук, доцент; Юзба В.О. к. екон. наук, доцент; Прохорчук О.М., к. пед. наук, доцент; Тілікіна Н.В., к. екон.наук, доцент; Мовчун С.В., к.екон.наук; Власенко К.О., к.пед.наук; Голєва М.С.,PhD, асистент; Будегай В.А., асистент; Кендус Д.І., асистент.

Тези доповідей подано в авторській редакції.
Автори відповідають за достовірність викладеного матеріалу,
за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей.
Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали
дозволяється тільки за згодою авторів

© НУБіП України,
2025 © Автори, 2025